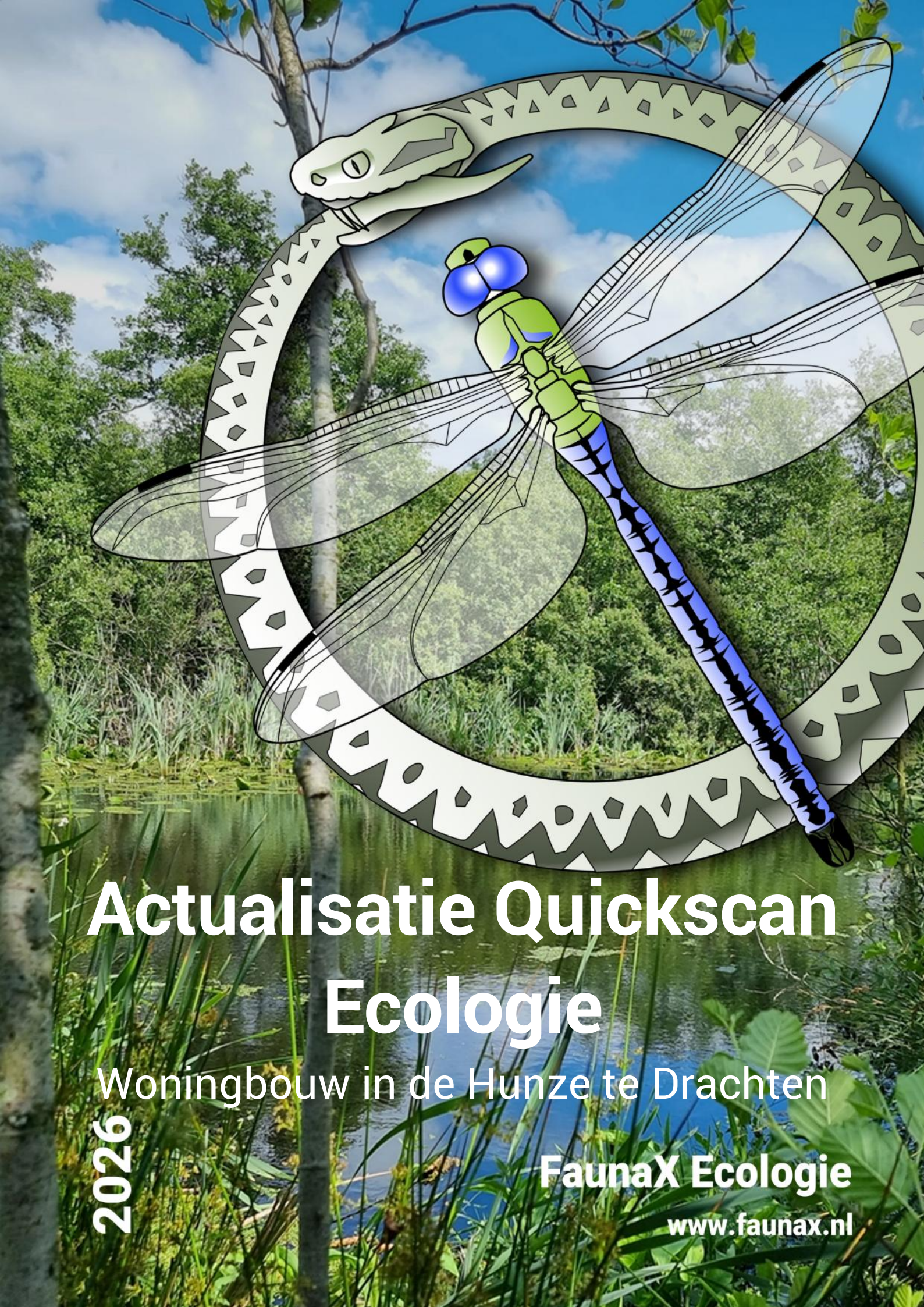

Actualisatie Quickscan Ecologie

Woningbouw in de Hunze te Drachten

2026

FaunaX Ecologie

www.faunax.nl

Actualisatie Quickscan Ecologie

Woningbouw in de Hunze te Drachten

Leeuwarden, september 2026

In opdracht van: **Gemeente Smallingerland**

Uitvoering: **FaunaX Ecologie**

Veldwerk: [redacted]

Rapportage: [redacted]

Autorisatie: [redacted]

Rapport: **2026-0243** (versie 1)

© FaunaX Ecologie. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
FaunaX Ecologie (2026). Actualisatie Quickscan Ecologie – Woningbouw in de Hunze te Drachten. Rapport 2026-0243. Leeuwarden.

Disclaimer: Deze rapportage betreft de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek uitgevoerd door FaunaX Ecologie. Het onderzoek is zorgvuldig uitgevoerd op basis van de ten tijde van het onderzoek beschikbare gegevens en omstandigheden. Het voorkomen van beschermde soorten blijft echter afhankelijk van natuurlijke en seizoensgebonden factoren.

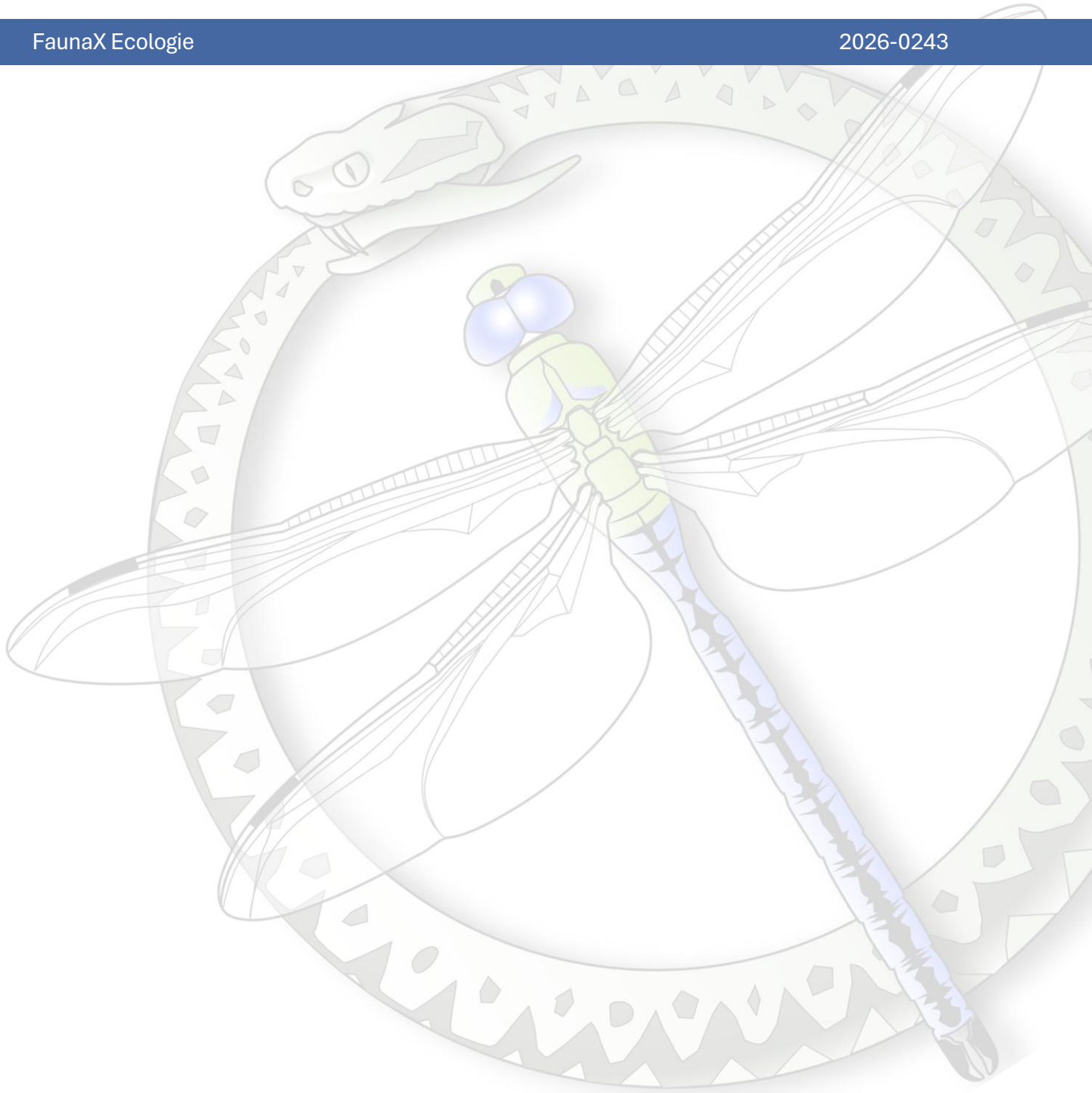
Deze rapportage is uitsluitend bedoeld voor het doel waarvoor zij is opgesteld. Gebruik of verspreiding van (delen van) deze rapportage buiten deze context is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van FaunaX Ecologie. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan FaunaX Ecologie, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid.

De rapportage heeft een maximale geldigheidsduur van drie jaar, tenzij gewijzigde omstandigheden, wet- en regelgeving of nieuwe ecologische inzichten aanleiding geven tot een kortere geldigheidsduur.

Gegevens afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 aan derden worden verstrekt of openbaar worden gemaakt. Op deze rapportage en de bijbehorende werkzaamheden zijn de DNR 2025-voorwaarden van toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Doel 5
1.3 Onderzoeksopzet 5
1.4 Plangebied en planvoornemen 6
2 RESULTATEN QUICKSCAN 12
2.1 Flora 12
2.2 Vogels 12
2.2.1 Boombroedende vogels 12
2.2.2 Gebouwbroedende vogels 14
2.2.3 Grondbroedende vogels 14
2.2.4 Overige broedvogels 15
2.3 Zoogdieren 15
2.3.1 Vleermuizen 15
2.3.2 Overige zoogdiersoorten 17
2.3.3 Vrijgestelde zoogdiersoorten 18
2.4 Reptielen 18
2.5 Amfibieën 18
2.6 Vissen 19
2.7 Ongewervelden 19
2.8 Rode lijst-soorten 19
2.9 Unielijst-soorten 20
2.10 Gebiedsbescherming 20
2.10.1 Stikstof 20
2.11 Houtopstanden 20
3 CONCLUSIES EN SAMENVATTING 21
3.1 Overzicht beschermde soorten 21
3.2 Effectbespreking en aanbevelingen 22
4 BRONVERMELDING 24
BIJLAGE I: WET- EN REGELGEVING ..... - 1 -
Omgevingswet – Soortbescherming ..... - 1 -
Omgevingswet – Gebiedsbescherming ..... - 4 -
Omgevingswet – Houtopstanden ..... - 5 -

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens een aantal woningen te realiseren en het terrein te herinrichten. Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving binnen de Omgevingswet. Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen), alsook in het kader van houtopstanden en stikstof. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Omgevingswet (Ow) en de handelswijze wordt verwezen naar Bijlage I.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden (biotopen van) onder de Omgevingswet beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden en/of houtopstanden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de werkzaamheden als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten en biotopen daarvan binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de tijdens het veldonderzoek verzamelde gegevens, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in Hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Gemeente Smallingerland heeft FaunaX Ecologie het planvoornemen getoetst door middel van een ecologische Quickscan aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op 26 augustus 2026, onder zachte weersomstandigheden (22°C, windkracht 2, half bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten. De bureaustudie is onder andere uitgevoerd op basis van verspreidingsgegevens uit de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Verspreidingsgegevens van beschermde diersoorten zijn verzameld binnen een straal van 2 tot 5 kilometer vanaf het plangebied en uit de afgelopen 5 tot 10 jaar, afhankelijk van de te behandelen soort en de volledigheid van beschikbare verspreidingsgegevens daarvan.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Omgevingswet zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

Stikstof

Door diverse recente juridische uitspraken speelt de regelgeving rondom stikstof een rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit hangt samen met de hoge stikstofdepositiewaarden in Nederland, die een negatief effect kunnen hebben op instandhoudingsdoelstellingen in het kader van Natura 2000. Er wordt een inschatting gemaakt of er eventueel een AERIUS-berekening benodigd is voor de realisatiefase en/of de gebruiksfase.

Houtopstanden

Onder de Omgevingswet worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

1.4 Plangebied en planvoornemen

Het plangebied (Figuur 1.1) bestaat uit een braakliggend perceel, een voetbalveld en een park met speeltuin (Figuur 1.4 – 1.7). In en aan de rand van het plangebied staan bomen van diverse leeftijden, bomenrijen, struikgewas en heggen, waaronder twee oude abelen. De vegetatiestructuur op het braakliggend perceel wordt gekenmerkt door kruidenrijk grasland. De vegetatiestructuur in het overige deel van het plangebied wordt gekenmerkt door korte grazige vegetatie. Binnen het plangebied zijn geen bouwwerken aanwezig, noch jaarrond waterhoudende waterlichamen. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Drachten met op grotere afstand agrarisch gebied.

Binnen het planvoornemen worden circa 32 woningen gerealiseerd (Figuur 1.2). Ook wordt het terrein heringericht, waarbij bijbehorende infrastructuur wordt aangelegd, nieuwe waterpartijen worden gegraven, bomen worden gekapt en de bestaande speeltuin wordt aangepast.

In 2025 heeft FaunaX Ecologie in opdracht van Gemeente Smallingerland naar aanleiding van de ecologische quickscan uit 2025 (projectnummer: 25067) nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in drie bomen met boomholtes (Figuur 1.3), essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes van vleermuizen (projectnummer: 24293). Tijdens dit onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen vastgesteld. Daarbij bleek de meest zuidelijk gelegen boom een onvoldoende ingerotte holte te hebben, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in deze boom uitgesloten kon worden. Ook waren het aantal foeragerende vleermuizen en vleermuizen die gebruik maakte van lijnvormige landschapselementen binnen het plangebied als vliegroute laag, waardoor de aanwezigheid van essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes van vleermuizen uitgesloten werd.

Enkele onderdelen van het nieuwe planvoornemen verschillen van het getoetste planvoornemen uit 2025. Zo wordt nu een waterpartij gerealiseerd in het meest noordelijke deel van het plangebied en wordt de boom met spechtenholtes in het meest oostelijke deel van het plangebied waar nader onderzoek naar heeft plaatsgevonden behouden. Ook is het terrein op een aantal vlakken anders ingericht, waarbij de locatie van een deel van de te realiseren woningen is gewijzigd.

Figuur 1.1: Bovenaanzicht van het plangebied (rood omlijnd) te Drachten.

Figuur 1.2: Impressie van het planvoornemen. Bron: Gemeente Smallingerland.

Figuur 1.3: Locatie van de in 2025 onderzochte boomholtes.

Figuur 1.4: Meest noordelijk gelegen grasveld met bomen van diverse leeftijden.

Figuur 1.5: Het braakliggende perceel.

Figuur 1.6: Het voetbalveld.

Figuur 1.7: Weergaven van meerdere delen van het park met speeltuin.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

De vegetatiestructuur binnen het plangebied wordt grotendeels gekenmerkt door grazige en kruidenrijke vegetatie. Tijdens het veldbezoek werden inheemse plantensoorten aangetroffen, zoals witte klaver, paardenbloem, kruipende boterbloem, gewoon biggenkruid, ridderzuring, kleefkruid, koninginnekruid, harig wilgenroosje en zilverschoon. Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde wilde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig binnen het plangebied. De onder de Omgevingswet (Ow) beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk. Dit komt overeen met verspreidingsgegevens. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten, met uitzondering van een niet-wilde knolspirea (NDFF, 2026). De aanwezigheid van (groeiplaatsen van) beschermde flora binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

De aanwezigheid van (groeiplaatsen van) beschermde flora binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.2 Vogels

De meeste provincies en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) hanteren een eigen lijst met vogelsoorten waarvan nesten een vorm van jaarronde bescherming genieten. Ook de provincie Fryslân hanteert een dergelijke lijst, waarin vogelsoorten zijn opgedeeld in vijf categorieën. De soorten in categorie 1 tot en met 4 zijn zeer honkvast, broeden in kolonies en/of zijn niet in staat zelf een nieuw nest te maken. Nesten van deze soorten genieten standaard jaarronde bescherming. Soorten die onder categorie 5 vallen worden flexibel genoeg geacht een nieuw nest te kunnen maken als de omgeving voldoende alternatieve nestgelegenheid biedt. Nesten van soorten in deze laatste categorie zijn dan ook alleen jaarrond beschermd als deze alternatieve nestgelegenheid in de omgeving bijvoorbeeld ontbreekt of als de gunstige staat van instandhouding van de soort op lokaal niveau in het geding dreigt te komen. In onderhavige tekst worden potenties voor broedvogels waarvan de nesten jaarronde bescherming genieten binnen het plangebied behandeld.

2.2.1 Boombroedende vogels

Jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten die over het algemeen in bomen tot broeden komen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels, bevinden zich doorgaans in volgroeide bomen en/of bossen. Regelmatig worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Sommige vogelsoorten, zoals de zwarte specht, maken holtes in bomen waarin deze tot broeden komen.

Tijdens het veldbezoek werd een boom met meerdere spechtengaten aangetroffen. Gezien de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom en het ontbreken van bos in de directe omgeving, kan de aanwezigheid van (jaarrond) beschermde nesten van de kleine bonte specht en middelste bonte specht (beide categorie 5) op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied werd tevens een nest van een kraaiachtige waargenomen in één van de twee oude abelen en werden twee nesten van kraaiachtigen in bomen buiten het plangebied waargenomen (Figuur 2.1 en 2.2). Ten tijde van de quickscan waren deze nesten niet bezet. De enige soort die redelijkerwijs tot broeden kan komen binnen de bebouwde kom in een dergelijke parkachtige omgeving is de ransuil. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere waarnemingen bekend van de ransuil (NDFF, 2026). Binnen het planvoornemen wordt de betreffende abeel binnen het plangebied gekapt. Op basis hiervan kunnen negatieve effecten op een jaarrond beschermd nest van de ransuil binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten.

Betreffende de twee nesten buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van het planvoornemen, kunnen negatieve effecten op potentieel jaarrond beschermde ransuilnesten op voorhand worden uitgesloten, mits de werkzaamheden plaatsvinden buiten de broedperiode van de ransuil (half maart – augustus en bij uitzondering september).

Figuur 2.1: Locatie van het aangetroffen nest van kraaiachtigen.

Figuur 2.2: Nest van een kraaiachtige in de abeel.

2.2.2 Gebouwbroedende vogels

Er is daarnaast aandacht besteed aan jaarrond beschermde nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen of kunstwerken tot broeden komen, zoals de boerenzwaluw (categorie 5), gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, ringmus en kerkuil. De aanwezigheid van nesten van veel van deze soorten kan op voorhand worden uitgesloten. Zo werden binnen de invloedssfeer van het planvoornemen geen geschikte rust- en nestplaatsen voor de kerkuil gevonden, noch werden (resten van) nesten van de boerenzwaluw of huiszwaluw aangetroffen.

In de omliggende woningen die bedekt zijn met gegolfde dakpannen kunnen de soorten huismus, ringmus en gierzwaluw tot broeden komen. Binnen het planvoornemen blijven deze woningen ongeschonden. Indien de werkzaamheden (deels) plaatsvinden in de broedperiode van de huismus en ringmus kan dit leiden tot verstoring van mogelijk aanwezige broedgevallen. Negatieve effecten op gierzwaluwnesten als gevolg van verstoring kunnen op voorhand worden uitgesloten, gezien de gierzwaluw overdag (wanneer de werkzaamheden plaatsvinden) niet tot nauwelijks in de buurt van zijn nestplaats aanwezig is. Negatieve effecten op mogelijk aanwezige jaarrond beschermde huismus- en ringmusnesten binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits de werkzaamheden plaatsvinden buiten de broedperiode (maart – augustus).

2.2.3 Grondbroedende vogels

Naast vogelsoorten die over het algemeen in bomen of gebouwen broeden, zijn er ook soorten die doorgaans een nest op de grond of een grinddak maken. Hierbij kan worden gedacht aan weide- en kustvogels. Binnen de invloedssfeer van het planvoornemen zijn geen platte (grind)daken aanwezig, noch ander geschikt broedbiotoop voor weide- en kustvogels, zoals vochtig kruidenrijk grasland waar sprake is van voldoende rust en openheid. Hierdoor kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van grondbroedende vogelsoorten binnen de invloedssfeer van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten

2.2.4 Overige broedvogels

Soorten als houtduif en merel kunnen tot broeden komen binnen de invloedssfeer van het planvoornemen. Nesten van deze soorten zijn (in dit geval) niet jaarrond beschermd. Verstoring van broedgevallen van dergelijke vogelsoorten is conform de Omgevingswet echter niet toegestaan. Broedvogels zijn met name in het broedseizoen verstoringsgevoelig, wanneer verstoring kan leiden tot sterfte onder jongen. Dit seizoen loopt in dit geval grofweg van 15 maart tot en met 15 juli, maar kan eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden.

Negatieve effecten op (jaarrond) beschermde nesten van de ransuil als gevolg van het planvoornemen kunnen **niet** op voorhand worden uitgesloten.

Negatieve effecten op (jaarrond) beschermde nesten van de huismus en ringmus als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten, **mits** de werkzaamheden plaatsvinden buiten de broedperiode (maart – augustus).

Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen vogelsoorten tot broeden komen, waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar niet mogen worden verstoord tijdens het broedproces (grofweg 15 maart t/m 15 juli).

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten, maar ook in gaten die bijvoorbeeld in bomen zijn ontstaan als gevolg van het afbreken van takken en vervolgens zijn doorgerot. Verblijfplaatsen in gebouwen bevinden zich onder andere in spouwmuren, onder dakpannen, achter loodslabben of achter daklijsten. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de volgende vleermuissoorten: Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (NDFF, 2026).

Verblijfplaatsen bomen

Tijdens het veldbezoek werd binnen het plangebied één boom aangetroffen met daarin een holte die verblijfplaatsen van vleermuizen kan herbergen (Figuur 1.3 en 2.3). Deze holte kan zomer-, paar-, kraam- en (massa)winterverblijven van de soorten gewone dwergvleermuis, watervleermuis en/of ruige dwergvleermuis herbergen. In 2025 heeft FaunaX Ecologie in opdracht van Gemeente Smallingerland naar aanleiding van de ecologische quickscan uit 2025 (projectnummer: 25067) nader onderzoek uitgevoerd naar onder andere de betreffende holte (projectnummer: 24293), zoals in de inleiding te lezen is. Uit dit nader onderzoek kwam dat onder andere deze boom binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van boomgebonden vleermuizen herbergt. Dit nader onderzoek heeft een geldigheidsduur van 3 jaar. De boom met spechtengaten die destijds ook is onderzocht, blijft binnen het aangepaste planvoornemen daarnaast behouden en de holte in de derde boom die destijds werd aangetroffen, bleek tijdens het nader onderzoek ongeschikt te zijn voor vleermuizen.

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van boomgebonden vleermuizen binnen het plangebied kunnen derhalve worden uitgesloten.

Figuur 2.3: De enige boom met een geschikte holte die binnen het planvoornemen gekapt wordt,

Verblijfplaatsen gebouwen

Binnen het plangebied zijn geen kunstmatige bouwwerken aanwezig. Binnen de invloedssfeer van het planvoornemen staan woningen (grenzend aan het plangebied) die in potentie verblijfplaatsen van gebouwgebonden vleermuizen herbergen. Binnen het planvoornemen blijven deze woningen onaangetast. Extra kunstlichtuitstraling richting deze woningen kan echter zorgen voor verstoring van mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van gebouwgebonden vleermuizen. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwgebonden vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits extra kunstlichtuitstraling tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode van vleermuizen (april – oktober) richting de omliggende woningen wordt vermeden.

Essentiële vliegroutes en foerageergebieden

Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, gebouwenrijen, houtwallen en watergangen.

Mogelijk functioneert het plangebied als onderdeel van een groter foerageergebied voor vleermuizen. Binnen het planvoornemen worden woningen gebouwd en wordt het terrein heringericht. Dit kan zorgen voor een (tijdelijke) achteruitgang van de kwaliteit van het foerageergebied. Gezien het plangebied een relatief groot groengebied betreft binnen de bebouwde kom, functioneert het mogelijk als essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Om vast te stellen of het plangebied functioneert als essentieel foerageergebied, heeft FaunaX Ecologie in opdracht van gemeente Smallingerland in 2025 nader onderzoek uitgevoerd (projectnummer: 24293). Uit dit nader onderzoek is gebleken dat het park geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormt, maar dient als foerageergebied voor kleine aantallen gewone dwergvleermuizen. Dit nader onderzoek heeft een geldigheidsduur van 3 jaar. Negatieve effecten op essentieel foerageergebied als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied is een bomenrij aanwezig die van noord naar zuid loopt door het midden van het plangebied en aansluit op een bomenrij die doorloopt tot aan een park

verderop. Mogelijk functioneert deze bomenrij als vliegroute voor vleermuizen, zoals de laatvlieger. Om de aanwezigheid van essentiële vliegroutes binnen het plangebied vast te stellen dan wel uit te sluiten, heeft FaunaX Ecologie in opdracht van gemeente Smallingerland in 2025 nader onderzoek uitgevoerd (projectnummer: 24293), zoals in de inleiding te lezen is. Uit dit nader onderzoek bleek dat geen van de bomenrijen binnen het plangebied functioneert als essentiële vliegroute, maar als vliegroute voor lage aantallen aan vleermuizen. Dit nader onderzoek heeft een geldigheidsduur van 3 jaar. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) boomgebonden vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) gebouwgebonden vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten, **mits** uitstraling van extra kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode van vleermuizen richting omliggende woningen wordt vermeden.

De aanwezigheid van essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kan op voorhand worden uitgesloten.

2.3.2 Overige zoogdiersoorten

De aanwezigheid van de meeste overige beschermde landzoogdiersoorten kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. Uit de omgeving zijn wel waarnemingen bekend van de volgende beschermde zoogdieren: De bever, boommarter, bunzing, eekhoorn, grote bosmuis en otter (NDFF, 2026).

Binnen het plangebied ontbreken jaarrond waterhoudende waterlichamen en de bever is enkel waargenomen in de haven die niet verbonden is met het water vlak buiten het plangebied, waardoor de aanwezigheid van (leefgebied van) de bever en otter binnen het plangebied op voorhand kan worden uitgesloten. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek geen eekhoornnesten en geen geschikte boomholtes in combinatie met voldoende geschikt leefgebied in de vorm van bos waargenomen, waardoor (essentieel leefgebied van) de eekhoorn en boommarter binnen het plangebied op voorhand kan worden uitgesloten. Drachten bevindt zich op de uiterste rand van het verspreidingsgebied van de grote bosmuis. Binnen het plangebied ontbreekt voldoende geschikt habitat, zoals bos, voor de grote bosmuis, waardoor de aanwezigheid van (leefgebied van) de grote bosmuis binnen het plangebied op voorhand kan worden uitgesloten. De bunzing is doorgaans de enige kleine marterachtige die soms binnen de bebouwde kom foerageert. Gezien het ontbreken van voldoende landschapselementen die het plangebied verbinden met het buitengebied, kan de aanwezigheid van (leefgebied van) de bunzing binnen het plangebied op voorhand worden uitgesloten.

Hierdoor kan de aanwezigheid van (leefgebied van) overige beschermde zoogdiersoorten binnen de invloedssfeer van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

2.3.3 Vrijgestelde zoogdiersoorten

Binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kunnen wel beschermde zoogdiersoorten voorkomen in de provincie Fryslân zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Voor deze soorten geldt de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde overige zoogdieren binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kan op voorhand worden uitgesloten.

Voor overige, vrijgestelde zoogdiersoorten geldt de zorgplicht.

2.4 Reptielen

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde reptielen: De ringslang. De waarnemingen zijn gebonden aan het Bos van Beetsterzwaag waar de kernpopulatie zich bevindt. Waarschijnlijk belandt er tot nu toe alleen zeer sporadisch een zwervend individu. Binnen de bebouwde kom van Drachten zijn recent geen ringslangen waargenomen (NDFF, 2026). Op basis van deze verspreidingsgegevens alsmede habitateigenschappen, kan de aanwezigheid van (leefgebied van) de ringslang en andere beschermde reptielen binnen de invloedssfeer van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

De aanwezigheid van leefgebied van beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde amfibieën: De alpenwatersalamander, boomkikker en poelkikker. De boomkikker is enkel buiten de bebouwde kom van Drachten waargenomen. De alpenwatersalamander is ten noorden van het plangebied waargenomen (200 meter afstand) en betreft een niet-wilde populatie, waardoor de aanwezigheid van wilde alpenwatersalamanders binnen de invloedssfeer van het plangebied op voorhand kan worden uitgesloten. De poelkikker is ten zuiden van het plangebied waargenomen op minimaal 700 meter afstand (NDFF, 2026). Binnen de invloedssfeer zijn geen geschikte voortplantingswateren voor beschermde amfibieën aanwezig, waarbij gedacht kan worden aan voedselarme, ondiepe, snel-opwarmende en visvrije wateren. Daarnaast is de afstand tussen de waarnemingen van de poelkikker en het plangebied dusdanig groot dat de aanwezigheid van landhabitat van de poelkikker binnen het plangebied op voorhand kan worden uitgesloten.

De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde amfibieën binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

In het plangebied kunnen amfibieënsoorten voorkomen die in de provincie Fryslân zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, zoals de gewone pad. Voor deze soorten dient men zich te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde amfibieën binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Voor overige, vrijgestelde amfibieënsoorten geldt de specifieke zorgplicht.

2.6 Vissen

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond waterhoudende waterlichamen aanwezig. Hierdoor kunnen negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde vissen als gevolg van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde vissoorten als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Omgevingswet beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers, hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Binnen het plangebied ontbreken (voldoende) waardplanten en geschikt voortplantingswater voor dergelijke soorten, zoals krabbenscheervelden en wilgen. De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde ongewervelden binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde ongewervelden binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kan op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Rode lijst-soorten

In de Rode Lijst zijn achttien soortgroepen opgenomen die in Nederland dreigen te verdwijnen of reeds verdwenen zijn; bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, amfibieën, korstmossen, weekdieren, libellen, mossen, paddenstoelen, platwormen, reptielen, sprinkhanen/krekels, steenvliegen, vaatplanten, vissen, vogels en zoogdieren. Veel hiervan, waaronder alle soorten uit de soortgroepen vogels, amfibieën en reptielen, zijn tevens beschermd onder de Omgevingswet en reeds in deze toetsing behandeld. Voor overige soorten geldt de specifieke zorgplicht.

Veel Rode Lijst-soorten zijn reeds in deze toetsing behandeld. Voor overige Rode lijst-soorten geldt de specifieke zorgplicht.

2.9 Unielijst-soorten

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van soorten die zijn opgenomen in de Unielijst exoten, zoals de Japanse duizendknoop, reuzenbalsemien, reuzenberenklauw en watercrassula (NDFF, 2026). Tijdens het veldbezoek werden geen invasieve exoten aangetroffen.

Tijdens het veldwerk zijn geen invasieve exoten aangetroffen.

2.10 Gebiedsbescherming

Het plangebied vormt geen onderdeel van ganzengedooggebieden, weidevogelkansgebied, Natuurnetwerk Nederland (NNN) of een Natura 2000-gebied en ligt op voldoende afstand van beschermde gebieden. Negatieve effecten op de (doelstellingen van) beschermde gebieden als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Negatieve effecten op (de doelstellingen van) beschermde gebieden als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.10.1 Stikstof

Het plangebied ligt op circa 5 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (bron: AERIUS-calculator). Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van meerdere woningen en het herinrichten van het terrein. Hierbij komt waarschijnlijk extra stikstof vrij, bijvoorbeeld door de inzet van mobiele werktuigen tijdens de realisatiefase en woon- en werkverkeer en bezoekers in de gebruiksfase. Mogelijk verlangt provincie Fryslân, het bevoegd gezag in deze, ernaar dat een AERIUS-berekening wordt uitgevoerd voor de uitvoering van het planvoornemen.

Er is mogelijk een AERIUS-berekening benodigd.

2.11 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m^2) of een (deel van een) bomenrij van meer dan 20 bomen buiten de bebouwingscontour houtkap kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Er is binnen deze casus geen sprake van bovenstaande omstandigheden, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten valt. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht omtrent houtopstanden.

3 CONCLUSIES EN SAMENVATTING

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht (Tabel 3.1) worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. Hierin zijn ook de bijbehorende adviezen en eventuele vervolgstappen opgenomen. In de Omgevingswet, onder het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna Bal) zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies, etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

De adviezen die betrekking hebben op de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden worden in Hoofdstuk 3.2 verder uitgewerkt.

Tabel 3.1: Aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten, beschermingsstatus (zie Bijlage I) en bijbehorende adviezen

Soort	Soortgroep	Aanwezig	Bescherming	Advies
Algemene broedvogels	Vogels	Mogelijk	Art. 11.37 Bal	Werken buiten broedseizoen (15 maart – 15 juli) of onder ecologische begeleiding.
Ransuil (jaarrond beschermd nest) binnen plangebied Binnen invloedssfeer planvoornemen	Vogels	Mogelijk	Art. 11.37 Bal	Behoud de boom en werk buiten de broedperiode (15 maart – augustus/september). Anders → Nader onderzoek. Werken buiten de broedperiode (15 maart –augustus/september) of onder ecologische begeleiding.
Huismus en ringmus (jaarrond beschermde nesten)	Vogels	Mogelijk	Art. 11.37 Bal	Werken buiten broedperiode (maart – augustus) of onder ecologische begeleiding.
Vleermuizen (verblijfplaatsen gebouwen)	Zoogdieren	Mogelijk	Art. 11.46 Bal	Vermijd lichtuitstraling richting omliggende woningen.
Overige soorten	Overige soorten	Mogelijk	Vrijgesteld	Specifieke zorgplicht.
Stikstof	Gebieds-bescherming	Mogelijk		Informeer over AERIUS-berekening.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kunnen vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten in dit geval niet jaarrond beschermd zijn, maar niet verstoord mogen worden tijdens het broedproces. We adviseren de werkzaamheden buiten het algemene broedseizoen uit te voeren. Deze periode loopt grofweg van 15 maart tot en met 15 juli, afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden.

In verband met de planning en uitvoering van de werkzaamheden kan het voorkomen dat het vermijden van deze periode niet mogelijk is. In dit geval adviseren we de werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren. Indien tijdens de werkzaamheden een broedgeval wordt vastgesteld, worden passende mitigerende maatregelen genomen.

Ransuil (jaarrond beschermd nest)

Binnen het plangebied

Binnen het plangebied is een nest van een kraaiachtige aanwezig. Mogelijk functioneert dit nest als ransuilnest. Binnen het planvoornemen wordt de betreffende boom gekapt en vinden werkzaamheden plaats die voor verstoring van het mogelijk aanwezige ransuilnest kunnen zorgen. We adviseren om de boom te behouden en de werkzaamheden buiten de broedperiode van de ransuil (15 maart – augustus en bij uitzondering tot in september) uit te voeren om negatieve effecten op het mogelijk jaarrond beschermde ransuilnest te voorkomen.

Indien dit niet mogelijk is, adviseren we om nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van een ransuilnest binnen het plangebied vast te stellen dan wel uit te sluiten. Dit nader onderzoek vindt doorgaans plaats tijdens de broedperiode van de ransuil middels drie veldbezoeken in de avond.

Binnen de invloedssfeer van het planvoornemen

Binnen de invloedssfeer van het planvoornemen, maar buiten het plangebied werden twee nesten van kraaiachtigen aangetroffen. De bomen blijven behouden. We adviseren om negatieve effecten in de vorm van verstoring van de potentieel jaarrond beschermde ransuilnesten te voorkomen door de werkzaamheden buiten de broedperiode van de ransuil (15 maart - augustus en bij uitzondering tot in september) uit te voeren.

In verband met de planning en uitvoering van de werkzaamheden kan het voorkomen dat het vermijden van deze periode niet mogelijk is. In dit geval adviseren we de werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren. Indien tijdens de werkzaamheden een broedgeval wordt vastgesteld, worden passende mitigerende maatregelen genomen.

Huismus en ringmus (jaarrond beschermde nesten)

Mogelijk komen huismussen en ringmussen tot broeden onder de daken van de omliggende woningen. Binnen het planvoornemen blijven deze woningen ongeschonden, waardoor de potentiële nestplaatsen behouden blijven. We adviseren om verstoring te voorkomen door buiten de broedperiode van de betreffende soorten te werken (maart – augustus).

In verband met de planning en uitvoering van de werkzaamheden kan het voorkomen dat het vermijden van deze periode niet mogelijk is. In dit geval adviseren we de werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren. Indien tijdens de werkzaamheden een broedgeval wordt vastgesteld, worden passende mitigerende maatregelen genomen.

Vleermuizen (verblijfplaatsen gebouwen)

Mogelijk verblijven gebouwgebonden vleermuizen in omliggende woningen. Omliggende woningen blijven ongeschonden binnen het planvoornemen. We adviseren om verstoring van mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van gebouwgebonden vleermuizen te voorkomen door extra kunstlichtuitstraling tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode van vleermuizen (april – oktober) in de aanlegfase en gebruiksfase te voorkomen.

Overige soorten

Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. Voor deze en andere, lichter beschermde soorten geldt een specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (Bijlage I, art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht schrijft voor dat men bijvoorbeeld verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door rustig te werk te gaan en altijd zo te werken dat dieren het plangebied kunnen ontvluchten en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. De specifieke zorgplicht geldt voor de fysieke leefomgeving, inclusief elke soort en elk individu in Nederland. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

Stikstof

Als gevolg van de realisatie en het gebruik van de woningen en het herinrichten van het terrein kan extra stikstof vrijkomen. Mogelijk verlangt het bevoegd gezag, provincie Fryslân, naar een AERIUS-berekening.

4 BRONVERMELDING

Bureau FaunaX B.V. (2025). *Nader onderzoek De Hunze te Drachten*. Rapport 24293. Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.

Bureau FaunaX B.V. (2025). *Quickscan Ecologie/Quickscan Flora en Fauna Realisatie woningen de Hunze te Drachten.* Rapport 25067. Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.

Google (z.d.). *Google Earth*. Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://earth.google.com/web/

Krijgsveld, K.L., Klaassen, B., & van der Winden, J. (2022). *Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbespreking*. Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://www.vogelbescherming.nl/docs/1a3fd68e-090b-4bee-a605-d75278d5f784.pdf

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (z.d.). *Fryslân*. Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://www.natura2000.nl/gebieden/Fryslân

NDFF (2026). *Uitvoerportaal*. Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/

Provincie Fryslân (z.d.). *Natuurnetwerk Nederland.* Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://kaartportaal.Fryslân.nl/portal/apps/instant/basic/index.html?appid=489aaf53a0bf47679d0b89c1dbea4fb2

SOVON (z.d.). *Soortenoverzicht*. Geraadpleegd op 2 september 2026, van https://stats.sovon.nl/stats/soorten

BIJLAGE I: WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Omgevingswet – Soortbescherming

De Omgevingswet draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Omgevingswet verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 11.37 en 11.46 in het Besluit activiteiten leefomgeving, hierna Bal). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Binnen de Omgevingswet vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder vergunning aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de Habitatrichtlijnsoorten.

Vogelrichtlijn

Voor alle (op Europees grondgebied) inheemse vogelsoorten, zoals benoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, opzettelijk te beschadigen, te rapen of nesten van vogels opzettelijk weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort of wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces of wanneer een activiteit van belang is voor de instandhouding van een soort. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen), de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring of noodzakelijke activiteit. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Habitatrichtlijn

Voor alle soorten die zijn opgenomen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onderdeel a), Bijlage II van het verdrag van Bern en Bijlage I van het verdrag van Bonn (excl. vogels benoemd onder artikel 1 van de vogelrichtlijn) geldt dat het verboden is om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, hun eieren te vernielen of te rapen en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.
Daarnaast geldt voor de soorten die worden genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onderdeel b) en Bijlage I van het verdrag van Bern dat het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen verboden is. Dit verbod is niet van toepassing wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Of dit van toepassing is hangt ook in dit geval af van meerdere factoren, zoals de periode van het jaar waarin jongen worden geworpen, de bloeiperiode, de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als noodzakelijke activiteit.

Overige in Nederland beschermde soorten

In Bijlage IX, onderdeel a van het Bal worden nationaal beschermde soorten genoemd. Het is verboden deze opzettelijk te doden of in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers die zijn opgenomen in deze bijlage te vangen. Het is tevens verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van deze soorten opzettelijk te beschadigen en te vernielen. Hiernaast is het verboden om soorten die zijn opgenomen onder onderdeel b van Bijlage IX te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied. Dit verbod geldt niet voor de soorten bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Ook geldt dit verbod niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Omgevingswet een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 1 geeft een overzicht van de door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten zoogdieren en amfibieën.

Tabel 1: Vrijgestelde soorten zoogdieren en amfibieën Omgevingswet provincie Fryslân.

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bastaard (middelste groene) kikker
Bosmuis	Bruine kikker
Dwergmuis	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Kleine watersalamander
Egel	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ondergrondse woelmuis	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	

Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Omgevingswet zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn de volgende voorwaarden aan verbonden.

Ten eerste gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- In het kader van ruimtelijke inrichting, ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten tweede is het van belang dat de vrijstelling alleen van toepassing is als geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is (art. 11.59 Bal) en geen andere bevredigende oplossing voorhanden is (art. 8.74l, lid 1 Besluit kwaliteit leefomgeving, hierna Bkl).

Ten derde geldt de aangewezen vergunningsvrije activiteit voor de in Bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening bij betreffende soort genoemde vergunning-vrije activiteiten, middelen en methoden, en indien wordt voldaan aan de aldaar gestelde aanvullende voorschriften.

Ten vierde blijft de zorgplicht, zoals bepaald in artikel 11.27 (Bal) onverminderd van kracht met het toepassen van de hierboven benoemde aangewezen vergunning-vrije activiteit.

Indien bovengenoemde voor ruimtelijke ingrepen vrijgestelde soorten voorkomen binnen een plangebied of buiten een plangebied, maar binnen de invloedsfeer van een planvoornemen, is een vergunning voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht

Onder de Omgevingswet zijn twee vormen van zorgplicht benoemd; een algemene zorgplicht en een specifieke zorgplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat overheden, bedrijven en burgers allen verantwoordelijk zijn voor de leefomgeving.

Wanneer sprake is van specifieke rijksregels, bijvoorbeeld in het geval van ruimtelijke ingrepen, wordt deze algemene zorgplicht vervangen door een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). In deze specifieke zorgplicht wordt benoemd dat een handeling onder deze specifieke zorgplicht valt als de persoon die de handeling uitvoert weet of redelijkerwijs kan

vermoeden dat deze handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook het nalaten van een handeling kan onder deze specifieke zorgplicht vallen.

De specifieke zorgplicht voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen kan worden opgedeeld in drie stappen voor de persoon die de handeling uitvoert. Deze persoon is verplicht;

a Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
b Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
c Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Wanneer ruimtelijke ingrepen betrekking hebben op een rijksmonument of werelderfgoed zijn opties b en c niet aan de orde.

Omgevingswet – Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS), Natura 2000-gebieden en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Natuurnetwerk Nederland

Strikt genomen valt slechts een deel van het NNN onder de Omgevingswet aangezien dit deels bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk. In artikel 7.8 Bkl zijn instructieregels opgenomen voor de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Deze wezenlijke kenmerken en waarden worden provinciaal vastgesteld conform artikel 7.7 van het Bkl.

Ook het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in de Omgevingswet. In artikel 7.8 Bkl wordt beschreven dat de regels, die worden opgesteld door de provincies verzekeren dat in ieder geval de kwaliteit en oppervlakte van het NNN niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden en dat, als binnen het Natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het NNN, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijft.

Natura 2000-gebieden

Indien werkzaamheden worden uitgevoerd die invloed hebben op een Natura 2000-gebied moet onderscheid worden gemaakt tussen een Natura 2000-activiteit en een andere type activiteit. Een Natura 2000-activiteit wordt in artikel 1.1 van de Omgevingswet gedefinieerd als een “activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.” Tenzij sprake is van een vergunningsvrij geval dient voor deze activiteiten een voortoets te worden uitgevoerd.

Hoewel voor andere typen activiteiten of voor vergunningsvrije activiteit geen vergunningsplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Onder de Omgevingswet wordt het Programma stikstofreductie en natuurverbetering, welke tevens onderdeel was van de voormalige Wet natuurbescherming, voortgezet. Beleidsregels met betrekking tot intern en extern salderen blijven voorlopig onveranderd. Zo vindt vergunningverlening voor Natura 2000-activiteiten met stikstofdepositie plaats aan de hand van stikstofdepositieruimte in AERIUS-register.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Zowel de staat als provincies kunnen op basis van artikel 2.44 van de Omgevingswet bijzondere natuurgebieden en in het geval van provincies bijzondere landschappen aanwijzen. In het geval van bijzondere nationale natuurgebieden kunnen deze worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura 2000-gebied. In het geval van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen hanteert de betreffende provincie hierin eigen juridische bescherming. Zo is in sommige provincies een zogenaamde ‘nee, tenzij’-principe van kracht, waardoor sprake is van juridisch beschermingsregime naast het NNN en Natura 2000.

Omgevingswet – Houtopstanden

In Afdeling 11.3 Bal zijn de regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen opgenomen. Het vellen van (een deel van) houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en een her-plantplicht (art. 11.129 Bal). Deze bescherming geldt alleen voor houtopstanden vanaf 10 are en bomenrijen met meer dan 20 bomen, buiten een zogenaamde ‘bebouwingscontour houtkap’. Deze moet worden aangewezen in een omgevingsplan en is hierin terug te vinden. Indien dit niet het geval is, kan een voorloper, zoals de bebouwde kom Wet natuurbescherming of Boswet worden geraadpleegd.

Als uitbreiding hierop is tevens een specifieke zorgplicht van kracht voor het vellen van houtopstanden, het her-planten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gedaan (art. 11.116 Bal). Deze specifieke zorgplicht stelt dat degene die vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in hout uitvoert of in het bezit is van hout verplicht is om nadelige gevolgen op natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden in Nederland en de bescherming van landschappelijke waarden achterwege te laten, tenzij dit niet redelijkerwijs kan worden gevergd. Indien hier sprake van is, dienen negatieve effecten zoveel mogelijk te worden beperkt en/of ongedaan te worden gemaakt.

Op deze wetgeving zijn enkele uitzonderingen, naast de reeds genoemde uitzonderingen. Zo zijn houtopstanden op erven of in tuinen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen niet ouder dan 20 jaar, kweekgoed, uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting, beplanting langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden, dunningen en beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/beplantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013 uitgezonderd.